

Podiumkunsten

Muziekensembles en koren

		Aangevraagd	Geadviseerd
			<i>Bedragen in euro's</i>
Amsterdam Klezmer	Amsterdam	250.000	0
Amsterdam Sinfonietta	Amsterdam	1.331.000	1.242.423
Asko Schönberg	Amsterdam	1.075.000	1.075.000
Cappella Amsterdam	Amsterdam	900.000	0
De Ereprijs	Apeldoorn	385.621	0
Holland Baroque Society	Utrecht	950.000	0
Jazz Orchestra of the Concertgebouw	Amsterdam	590.000	590.000
Kultuurbaar (De Staat)	Nijmegen	275.000	275.000
Nederlands Blazers Ensemble	Amsterdam	1.300.000	1.300.000
Nederlands Kamerkoor	Utrecht	1.673.345	1.585.160
Nederlandse Bachvereniging	Utrecht	1.168.000	1.099.617
het Orkest van de Achttiende Eeuw	Amsterdam	845.000	0
ZO! Gospel Choir	Amsterdam	685.000	0

De categorie

Sinds de subsidieperiode 2021-2024 is in de BIS de categorie Muziekensembles en koren opgenomen. In de periode 2025-2028 is subsidie beschikbaar voor maximaal zeven instellingen met als kernactiviteit het verzorgen van muziekaanbod van een ensemble of koor. In aanmerking komen instellingen die in een internationale context een repertoire aanbieden van oude, (modern-)klassieke of eigentijdse muziek; die een eigen, herkenbare artistieke signatuur hebben die niet afhankelijk is van één of enkele artistiek leiders; en die regelmatig in vaste samenstelling optreden op daarvoor geschikte podia. Deze ensembles of koren hebben een verantwoordelijkheid om in samenspraak met derden, zoals vakopleidingen, voldoende ruimte te bieden voor het opleiden van talenten, bijvoorbeeld door middel van het aanbieden van stageplaatsen. In totaal is voor deze categorie 7.167.200 euro beschikbaar.

Aanvragen

Aanvragers

De raad kreeg in totaal dertien aanvragen van muziekensembles en koren voorgelegd. Zeven van deze aanvragers maken sinds de aanvang van de periode 2021-2024 deel uit van de BIS: Amsterdam Sinfonietta, Asko | Schönberg, De Staat (Stichting Kultuurbaar), Holland Baroque, de Nederlandse Bachvereniging, het Nederlands Blazers Ensemble en het Nederlands Kamerkoor. Zes aanvragers ontvingen in de periode 2021-2024 nog geen BIS-subsidie. Van deze zes ontvingen vijf instellingen in de periode 2021-2024 een meerjarige subsidie van het Fonds Podiumkunsten: de Amsterdam Klezmer Band, Cappella Amsterdam, Orkest De Ereprijs,

Jazz Orchestra of the Concertgebouw en het Orkest van de Achttiende Eeuw. Eén instelling ontving niet eerder meerjarige subsidie van Rijk of gemeente: het ZO! Gospel Choir. Alleen de Amsterdam Klezmer Band en het ZO! Gospel Choir vroegen niet eerder BIS-subsidie aan.

Genres

Wat betreft de verdeling van genres is het palet van aanvragers redelijk pluriform. De Nederlandse Bachvereniging, Holland Baroque en het Orkest van de Achttiende Eeuw houden zich bezig met vroeg-klassieke of oude muziek. Amsterdam Sinfonietta, het Nederlands Kamerkoor en Cappella Amsterdam brengen klassieke muziek uit diverse tijdvakken (tot en met hedendaags) op het podium. Asko|Schönberg en Orkest De Ereprijs specialiseren zich in hedendaags-klassieke muziek.

Het Nederlands Blazers Ensemble is een cross-overensemble dat een mix brengt van (hedendaags) klassiek, pop, jazz, niet-westerse muziek en improvisatie. De Staat is een instelling voor popmuziek. Jazz Orchestra of the Concertgebouw onderscheidt zich met jazz en bigbandmuziek. De meer specialistische Amsterdam Klezmer Band en ZO! Gospel Choir ten slotte zijn speciaal opgericht voor het spelen van respectievelijk klezmer- en gospelmuziek.

Elk van de aanvragende instellingen gaat in de dagelijkse praktijk cross-overs aan met andere genres die de grenzen van het eigen genre verder oprekken en uitdagen.

Thematische lijnen

Het is de raad opgevallen dat de ingediende plannen van hoge kwaliteit zijn. De ensembles tonen zich kundig in hun vakgebied, organiseren een divers palet aan activiteiten en houden zich ook veelvuldig bezig met hun maatschappelijke rol en het toegankelijk maken van hun werk. Voor klassieke ensembles is dat vaak een uitdaging, omdat lang niet iedereen opgroeit met en vanzelf in aanraking komt met klassieke muziek of concertbezoek. Niettemin tonen veel ensembles zich hier voortvarend in. Naast reguliere concerten lijkt het aantal cross-overs met andere genres en disciplines toe te nemen, zoals met andere muzikale genres, theater, opera, dans, muziektheater en beeldende kunst. Hiermee wordt het aantal speelplekken uitgebreid en worden nieuwe publieksgroepen aangeboord.

Bij het bestuderen van de aanvragen zijn de raad enkele thematische lijnen opgevallen. Een paar ontwikkelingen en observaties licht hij hier graag uit:

Maatschappelijke betekenis

De meeste muziekensembles tonen zich sterk maatschappelijk geëngageerd in hun programma's. Als actuele thema's waartoe ensembles zich in hun programmering verhouden worden bijvoorbeeld het slavernijverleden, mentale gezondheid en de klimaatproblematiek genoemd. Er komen diverse samenwerkingen tot stand met artiesten en instellingen, al dan niet internationaal, veelal ook met wortels in Suriname, het Caribisch deel van het Koninkrijk en Indonesië. Veel ensembles ontwikkelen daarnaast programma's met en voor hun eigen stad.

Fair Practice Code

De meeste ensembles hebben zich inmiddels aangesloten bij de cao Muziekensembles. Enkele ensembles bereiden deze stap nog voor. De extra kosten voor fair practice zijn hoog als gevolg van de Wet arbeidsmarkt in balans en de invoering van de cao, onder andere omdat reistijd hier geldt als werktijd en de kosten voor zzp'ers sterk zijn gestegen. Een aantal ensembles vraagt meer aan voor fair practice dan het ministerie van OCW beschikbaar heeft gesteld voor deze categorie instellingen. Bij het toekennen van subsidiebedragen heeft de raad rekening gehouden met motivaties van de instellingen hieromtrent, al heeft hij in drie gevallen niet het volledig extra aangevraagde bedrag kunnen adviseren.

Zie voor een verdere toelichting onder 'Subsidieverdeling' verderop in deze inleiding.

Talentontwikkeling

De meeste ensembles zijn goed aan de slag met talentontwikkeling en hebben bijvoorbeeld jongerenensembles of organiseren compositiewedstrijden. Educatieprogramma's zitten doorgaans ook goed in elkaar, maar beperken zich veelal tot de eigen standplaats of regio. Een paar keer kwam de raad talentontwikkeling ook tegen in besturen en raden van toezicht, door daar een junior-lid in op te nemen dat op die manier bestuurservaring kan opdoen.

Internationalisering

De raad constateert dat de internationale uitstraling van de Nederlandse ensembles wat lijkt af te nemen als gevolg van de eerdergenoemde verhoogde kosten voor musici. Veel ensembles plannen nog maar vier tot acht concerten in het buitenland. Voor de meeste gelden hier ook duurzaamheidsoverwegingen. Er wordt bewuster gereisd, bijvoorbeeld enkel wanneer het bij de eigen artistieke koers past of wanneer er duurzame tijd kan worden besteed aan uitwisseling met musici en publiek in de bezochte landen. De raad ziet een derde mogelijke verklaring voor het afgenomen reizen, namelijk dat door de vergrote focus op regionaal gewortelde verhalen en samenwerkingen de internationale relevantie of aantrekkelijkheid van de Nederlandse ensembles wat afneemt. In de plaats hiervan komen nauwere relaties met lokaal en regionaal, naast landelijk, publiek.

Beoordeling

De raad heeft de aanvragen van Amsterdam Sinfonietta, Asko | Schönberg, Cappella Amsterdam, De Staat, Holland Baroque, Jazz Orchestra of the Concertgebouw, de Nederlandse Bachvereniging, het Nederlands Blazers Ensemble, het Nederlands Kamorkest, het Orkest van de Achttiende Eeuw en ZO! Gospel Choir positief beoordeeld op grond van de criteria uit de regeling. Deze elf instellingen heeft hij vervolgens tegen elkaar afgewogen (zie hieronder onder 'Afwegingen') om te adviseren over de samenstelling van de BIS-categorie Muziekensembles en koren in de periode 2025-2028.

Twee instellingen kregen op grond van hun aanvragen een negatieve beoordeling van de raad: Orkest De Ereprijs en de Amsterdam Klezmer Band. Dit is nadrukkelijk geen diskwalificatie van de betreffende instellingen, maar

de raad meent dat de aanvragen van deze instellingen niet aan de criteria voor de BIS voldoen.

De raad ziet Orkest De Ereprijs als een belangrijke opdrachtverstrekker en samenwerkingspartner voor hedendaagse componisten. Het vormt daarmee een wezenlijke springplank voor Nederlands compositietalent. De raad vindt echter de maatschappelijke betekenis en de toegankelijkheid van Orkest De Ereprijs te laag voor een ensemble in de BIS. Op het gebied van fair practice en diversiteit en inclusie heeft dit ensemble nog een flinke slag te maken.

De Amsterdam Klezmer Band speelt klezmermuziek op authentieke wijze, met een enthousiasmerende uitwerking op het publiek, waarmee de band in constante interactie staat. Deze band ontplooit echter geen activiteiten op het gebied van talentontwikkeling, wat een voorwaarde is voor de BIS. Daarnaast vindt de raad de maatschappelijke betekenis en toegankelijkheid voor een BIS-ensemble te beperkt.

In beide instellingsadviezen motiveert de raad zijn oordeel nader.

Afwegingen

De raad heeft de elf positief beoordeelde aanvragen nader afgewogen op de wijze zoals voorgeschreven in artikel 3.10 van de Regeling. Daarbij gaat het achtereenvolgens om:

1. Geografische spreiding: de raad streeft zowel naar een goede spreiding van de activiteiten van de BIS-instellingen over het land als naar een goede spreiding van culturele instellingen over het land.
2. Pluriformiteit: de raad streeft ernaar dat de kernactiviteiten van de instellingen binnen deze categorie bijdragen aan een breed (inter)disciplinair spectrum aan BIS-instellingen.
3. Nieuwe disciplines en genres: de raad staat voor een verbreding van de canon en vindt in het verlengde daarvan dat in de BIS een breed spectrum aan kunstvormen en genres vertegenwoordigd moet zijn.

Positief beoordeelde instellingen
Gesorteerd naar vestigingsplaats en genre

	Utrecht	Amsterdam	Nijmegen
Vroeg klassiek/oud	Nederlandse Bachvereniging Holland Baroque	Orkest van de Achttiende Eeuw	
Vroeg en hedendaags klassiek	Nederlands Kamerkoor	Amsterdam Sinfonietta Cappella Amsterdam	
Hedendaags klassiek		Asko Schönberg	
Cross-over		Nederlands Blazers Ensemble	
Pop			Kultuurbaarbaar (De Staat)
Jazz en bigband		Jazz Orchestra of the Concertgebouw	
Gospel		ZO! Gospel Choir	

Gesorteerd naar vorm en genre

	Diverse instrumenten en zang	Diverse instrument-groepen	Instrument-gespecialiseerd	Koor
Vroeg klassiek/oud	Nederlandse Bachvereniging	Holland Baroque Orkest van de Achttiende Eeuw		
Vroeg en hedendaags klassiek			Amsterdam Sinfonietta (strijkers)	Nederlands Kamerkoor Cappella Amsterdam
Hedendaags klassiek		Asko Schönberg		
Cross-over			Nederlands Blazers Ensemble (blazers)	
Pop	Kultuurbaarbaar (De Staat)			
Jazz en bigband		Jazz Orchestra of the Concertgebouw		
Gospel				ZO! Gospel Choir

Geografische spreiding

Met betrekking tot het eerste afwegingsaspect, geografische spreiding, laten de positief beoordeelde instellingen gezamenlijk het volgende beeld zien: de positief beoordeelde instellingen zijn gevestigd in Amsterdam (7), Utrecht (3) en Nijmegen (1). Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd door instellingen toe te laten uit alle drie deze steden, in een evenwichtige verhouding. Dat maakt dat de volgende instelling als eerste in aanmerking komt voor een plek in de BIS:

- Stichting Kultuurbaar (De Staat), gevestigd in Nijmegen, een instelling voor popmuziek die met een goed uitgedacht meerjarenplan de komende vier jaar wil verder werken aan haar artistieke signatuur door bijvoorbeeld meer samen te werken met audiovisuele kunstenaars en andere artistieke partners en die actuele maatschappelijke thema's aan de basis legt van haar nieuw te ontwikkelen album. Dit ensemble is zowel nationaal als internationaal zeer goed zichtbaar.

Tussen de instellingen in Amsterdam en Utrecht is een nadere afweging nodig. De raad constateert dat de ensemblecultuur in Nederland vooral geconcentreerd is in de steden Amsterdam en Utrecht, twee steden met een goede infrastructuur voor ensemblemuziek. Tegelijk zijn de muziekensembles van oudsher veelvuldige reizigers. Gemiddeld geven de positief beoordeelde ensembles in de periode 2025-2028 twee keer zoveel concerten door het land heen als in de eigen standplaats.

Integrale afweging

Om uit de overige tien positief beoordeelde instellingen zes instellingen te selecteren voor de BIS, heeft de raad conform artikel 3.10 van de regeling een integrale afweging gemaakt op grond van de algemene beoordelingscriteria ('artistieke/inhoudelijke kwaliteit', 'maatschappelijke betekenis', 'toegankelijkheid', 'bedrijfsmatige gezondheid' en 'geografische spreiding'), plus de aspecten pluriformiteit en nieuwe disciplines en genres.

De positief beoordeelde aanvragen dragen maximaal bij aan een breed (inter)disciplinair spectrum aan BIS-instellingen en leiden bovendien tot een verbreding van de BIS.

De raad adviseert allereerst, naast Stichting Kultuurbaar/De Staat, de volgende positief beoordeelde instellingen op te nemen in de BIS:

- Asko | Schönberg, als enige ensemble dat zich specialiseert in hedendaagse klassieke muziek, dat bovendien op hoog niveau functioneert in binnen- en buitenland, met een zeer groot aandeel optredens buiten de standplaats en een grote internationale zichtbaarheid.
- Amsterdam Sinfonietta, als enige strijkersensemble met een voortreffelijke staat van dienst, dat het strijkersrepertoire op alle mogelijke manieren uitdraagt, ook in de confrontatie met andere podiumkunstdisciplines. Ook dit ensemble staat duidelijk internationaal op de kaart.

Tussen de acht andere ensembles heeft de raad een nadere afweging moeten maken.

Niet-klassieke genres

Van de drie niet-klassieke, in Amsterdam gevestigde ensembles die zich bezighouden met nieuwe, nog niet of weinig in de BIS vertegenwoordigde genres, adviseert de raad de volgende ensembles op te nemen in de BIS:

- Nederlands Blazers Ensemble, als vooruitstrevend cross-overensemble dat als geen ander ensemble instrumenten uit westerse en niet-westerse culturen op het podium laat versmelten voor een breed en divers publiek, en dat de focus legt op het enthousiasmeren van jongeren en van Nederlanders met een migratieachtergrond. De aanvraag van dit ensemble vond de raad voorbeeldstellend. Voor zijn internationale activiteiten kiest dit ensemble voor intensieve samenwerking en uitwisseling met zorgvuldig gekozen landen waarvan het de muziekcultuur wil onderzoeken.
- Jazz Orchestra of the Concertgebouw, waarmee voor het eerst ook de jazz en bigbandmuziek in deze BIS-categorie is vertegenwoordigd. Dit ensemble brengt vanuit zijn hoogstaande artistieke kwaliteit en reputatie de jazz steeds meer in beeld bij alle Nederlanders en maakt van diverse samenwerkingen een speerpunt voor de komende periode. Internationaal heeft het een goede reputatie en zichtbaarheid, zowel binnen als buiten Europa.

De raad adviseert het ZO! Gospel Choir niet op te nemen in de BIS.

Dit ensemble bedient in vergelijking met de twee bovengenoemde ensembles een kleiner deelgenre in de muziek, en moet bovendien nog grote ontwikkelingen doormaken om als stabiele organisatie te functioneren in de BIS.

Ook staat dit ensemble nog in veel mindere mate internationaal op de kaart. Wel moedigt de raad de voorgenomen ontwikkelingen bij dit ensemble zeer aan, omdat hij van mening is dat gospel een wezenlijke en inmiddels niet meer weg te denken toevoeging is in het Nederlandse muzieklandschap.

Ensembles voor vroeg-klassieke muziek

Van de drie positief beoordeelde muziekensembles die zich toeleggen op vroeg-klassieke muziek adviseert de raad het volgende muziekensemble op te nemen in de BIS:

- Nederlandse Bachvereniging, een ensemble en koor voor vroeg-klassieke of oude muziek dat een plan van hoge kwaliteit heeft ingediend en bovendien functioneert als een stabiele instelling voor oude muziek; het heeft een lange staat van dienst en houdt zich behalve met het organiseren van concerten, educatieve activiteiten en een omvangrijke online aanwezigheid ook bezig met de bevordering van de professionalisering van ensembles, onder meer door zich hard te maken voor de invoering van de cao en de gedachtevorming over fair pay in deze sector. De organisatie is solide en heeft een goed ingerichte governancestructuur en een goede financiële en bedrijfsmatige gezondheid.

De raad adviseert vanwege de uitstekende kwaliteit en stabiliteit van de Nederlandse Bachvereniging om Holland Baroque en het Orkest van de Achttiende Eeuw niet op te nemen in de BIS.

De raad ziet Holland Baroque als een kwalitatief hoogstaande producerende instelling die de barokmuziek dankzij haar innovatieve aanpak naar een breder publiek weet te brengen. Dit ensemble is echter in hogere mate afhankelijk van het tweekoppige artistieke team dat het ensemble oprichtte, en dat verantwoordelijk is voor de leiding, de programmering, de arrangementen en een deel van het spel. De raad signaleert bovendien dat de instelling op het moment van aanvragen organisatorisch en financieel kwetsbaar is, wat haar in de ogen van de raad minder stabiel maakt.

Met betrekking tot het Orkest van de Achttiende Eeuw constateert de raad dat dit ensemble goede stappen zet om zichzelf weer als voorloper van de oude muziek op de kaart te zetten, maar nog een weg heeft te gaan voor wat betreft de omvorming van de organisatie van een maatschap naar een cao-conform werkende stichting en het uitdragen van het nieuw beoogde elan. Ook is de maatschappelijke betekenis van dit ensemble nog relatief beperkt.

Klassieke koren

Van de twee klassieke koren, gevestigd in Amsterdam en Utrecht, adviseert de raad het volgende koor op te nemen in de BIS:

- Nederlands Kamerkoor, dat zich onderscheidt met een hoogstaand en origineel artistiek aanbod, en daarnaast een grote betrokkenheid toont bij maatschappelijke ontwikkelingen en bij het veel bredere korenlandschap, waaronder het amateurveld. Het is een stabiele organisatie die ook haar verantwoordelijkheid neemt voor de professionalisering van de sector, bijvoorbeeld waar het gaat om vraagstukken rond de invoering van de cao. Het koor voert bovendien een stevig publieksbeleid.

De raad adviseert Cappella Amsterdam niet op te nemen in de BIS. Hij beoordeelt dit koor als artistiek zeer hoogstaand, maar de maatschappelijke en educatieve activiteiten vindt hij smaller dan die van het Nederlands Kamerkoor en dit koor spant zich bovendien minder in voor de diversificatie van zijn publiek.

Conclusie

Met de voorgedragen zeven muziekensembles doet de raad recht aan de beoordelingscriteria en de nadere afwegingsaspecten. Van de aanvragers uit Utrecht krijgen er twee van de drie een plek in de BIS (66 procent). Van de aanvragers uit Amsterdam betreft dat bijna de helft (44 procent). De enige aanvraag uit Nijmegen wordt ook gehonoreerd. Hiermee wordt op de hoogst haalbare wijze voldaan aan het beoordelingscriterium geografische spreiding. Eventuele ongelijkheden in de spreiding van vestigingsplaatsen worden opgeheven door het feit dat de ensembles de gesubsidieerde activiteiten door het hele land uitvoeren.

Het BIS-aanbod draagt bovendien maximaal bij aan een breed (inter-)disciplinair spectrum aan BIS-instellingen. Het bevat instrumentensembles

(gemengd, strijkers, blazers), koren en een band. Drie ensembles houden zich bezig met vroeg-klassieke of oude muziek, één met hedendaags klassiek en drie met pop, jazz en cross-over. De BIS-categorie bestaat daarmee voor 40 procent uit niet-klassieke genres en voor 60 procent uit klassieke genres.

Subsidieverdeling

De staatssecretaris heeft het beschikbare budget voor de categorie Muziekensembles en koren met 12 procent aan fair practice-middelen verhoogd. In totaal is voor deze categorie als gevolg daarvan 7.167.200 euro beschikbaar. De zeven ensembles die de raad voordraagt voor de BIS vragen gezamenlijk 245.145 euro meer aan dan het beschikbare bedrag. Daarom heeft de raad op deze categorie in eerste instantie de algemene rekenregel toegepast (zie 'Algemene inleiding'). Omdat met die regel niet het volledig beschikbare budget wordt toegekend, heeft de raad bekeken in hoeverre grotere subsidieverhogingen binnen het budget kunnen worden toegekend.

De raad adviseert het Nederlands Blazers Ensemble en Stichting Kultuurbaar (De Staat) het gevraagde bedrag toe te kennen; zij vragen beide een kleinere subsidieverhoging aan dan door de staatssecretaris beschikbaar is gesteld (2 respectievelijk 3 procent). De raad adviseert ook het Jazz Orchestra of the Concertgebouw het gevraagde bedrag toe te kennen; dit ensemble wordt voor het eerst opgenomen in de BIS.

Vier ensembles vragen een grotere subsidieverhoging aan dan door de staatssecretaris beschikbaar is gesteld: Asko Schönberg (15 procent), het Nederlands Kamerkoor (26 procent), de Nederlandse Bachvereniging (27 procent) en Amsterdam Sinfonietta (28 procent). Op grond van het beschikbare budget kan de raad adviseren Asko Schönberg het gevraagde bedrag toe te kennen en de overige drie ensembles elk afgerond 20 procent extra.